

Педагог қызметінің сапасын арттырудағы бұлттық технологияның орны

Лексикография ғылымында «адамның ойында не болса, тілінде сол айтылады» деген тұжырым бар. Collins Dictionary компаниясының басқарушы директоры Алекс Бикрофт 2023 жылдың ең әйгілі сөзі «жасанды интеллект» деп жариялады. Ол сөз ағылшын тілінде «artificial Intelligence» тіркесімен немесе «AI» аббревиатурасымен белгіленеді. Жасанды интеллект келесі ұлы технологиялық революция деп есептеледі. Бүгінгі семинардың тақырыбының «Оқытудағы цифрлық технологиялар мен жасанды интеллект» деп таңдалуы да ұйымдастырушылардың прогрессивті идеясы болар деп ойлаймын. Жасанды интеллектінің іргетасы – бұлттық технология.

Білім беру мекемесінде бұлттық технология тиімді жұмыс жасауы үшін: 1) жылдамдығы жоғары интернет; 2) заманауи ноутбук, компьютер, мобильді интерактивті тақта, графикалық планшет 3) білікті педагог керек. Басшы және сауатты IT мамандары бірлесіп осы үштікті қамтамасыз еткен жағдайда білім алушыларға сапалы білім беру мүмкіндігі артады. Бұлттық технология ұғымы соңғы он жылда елімізде жиі айтылады және әзірге университеттер мен инновациялық мектептер бұл бағыттағы жұмыстарын орталықтанған түрде жолға қойған. Бұл ретте өздерінің тиімді шешімдерін ұсынған негізгі екі жүйе: Google және Microsoft корпорацияларының сервистері ерекше.

Google өнімдері бұқаралық сипатқа ие, себебі еліміздегі миллиондаған смартфон тұтынушылары аккаунттарын осы жүйеде ашады. Диск, Youtube, Meet, Jamboard, Класс, Документы, Таблицы, Презентаций, Формы тәрізді отыз түрлі программа білім беру ісімен қатар жалпы заманауи кеңсе жұмыстарын да жүргізуге қажетті мүмкіндіктерді тегін ұсынуда. Нәтижесінде Google аккаунты бар кез келген тұтынушы өзінің жеке гаджеттерінде болсын, жұмыс компьютерінде болсын өз мәліметтеріне еркін қатынай алады. Дегенмен Диск көлемі 15 Гб болғандықтан үлкен мәліметтермен жұмыс жасауға, жинақтауға қиындық туындайды. Мысал ретінде Google кестелермен жұмысты үйретуші семинар сілтемесін ұсына аламын: <https://youtu.be/092B0Jzc2c4>. Сонымен қатар ютуб арнада 8 жыл ішінде жасақталған 122 видеонның жартысына жуығы білімдік материалдар. Арнайы түсірілген роликтер, тікелей эфирлер түрлі педагогикалық шаралар мен пәндік бағыттарды қамтиды. Математика пәнінен алғашқы түсірген үйретуші сабақтарым оқытушы бейнесі мен интерактивті тақтаның алмасуынан тұратын еді. Пандемия кезінде зуум арқылы түсірілген роликтер экран шетінде автордың бейнесін кішірейтілген аумақта қатар көрсететін. Қазіргі роликтер студенттеріміздің пікірлері ескеріліп, автор бейнесін мүлде көрсетпей, тек экрандағы қалам сызбаларының жасалуынан тұрады.

Microsoft өнімдері біздің компьютерлік технология туралы біліміміз бен практикалық дағдыларымызды қалыптастырушы тарихи маңызды рөлге ие. Windows операциялық жүйесі мен MS Office өнімдері болмаса бүгінгі күнде компьютерде не істер едік?! Білім беру саласына Microsoft шығарған бұлттық технологияларға негізделген өнімдер өте көп. One Drive, Outlook, Planner, Sway, Teams, Kaizala, Forms, Word, Excel, Power Point, Whiteboard, To Do тәрізді отыз түрлі программаның локалды және онлайн режимде жұмыс жасайтын мүмкіндіктері қазіргі күнде заманауи компаниялардың жұмыстарында сән емес, қажеттілікке айналды. Әсіресе бір мезетте бірнеше нүктеден

бір мәліметті бірлесіп өңдеу қызметін қазіргі заманның таңғажайып ерекшеліктері деп тануымызға болады. Біздің ұйым ішінде ғана емес, перспективада облысымыздың барлық колледждері арасында да корпоративті оқытуға, басқаруға қолайлы шешімдерді тәжірибемізге енгізу үшін 2022 жылы тамыз айында Орал ақпараттық колледжіне itc.edu.kz доменін меншіктедік. Office 365 A1 тарифін оқытушылар үшін 5000, студенттер үшін 10000 аккаунт ашу мүмкіндігімен іске қостық. 5000-нан 150-ді, 10000-нан 100-ін пайдаланып 1,5 жыл көлемінде практикамызға енгіздік. Осылайша әйгілі Майкл Уоткинстің «Жаңа қызметте табысқа жету стратегиясы» нұсқауларына сай тұрақтылықты сақтау үшін өзгерістерді біртіндеп енгізу жолына түстік.

1) One Drive программасының көмегімен колледждің кіріс, шығыс хаттарынан бастап барша файл алмасу әрекеттерімізді жүйеледік. Менің жұмыс үстелімде «Бұлт» деп аталатын бір ғана қаптама бар. Барша файлдарыма интернет арқылы кез келген нүктеден, кез келген гаджеттен өз логин-паролімді қолданып қатынай аламын. «ІТС Кіріс», «ІТС Шығыс», «ІТС Жалпы» деген қаптамалар тікелей жұмысқа байланысты мәліметтерді қамтиды. Әр қаптамаға мазмұны бойынша қызметкерлердің қатынау мүмкіндіктері әртүрлі. Мысалы, «ІТС Кіріс» мазмұнын әкімшілік мүшелері түгел көре алады және мұнда реттік нөмірлері бойынша айларға бөлінген кіріс хаттары орналасады. Виза қойылған кіріс хаттары орындалуы үшін жұмыстағы Whatsapp чатымызда «Жазира Е. - №450 хат», «Абзал М. - №456 хат» деген тәрізді жазу ғана болады. Білім басқармасынан немесе басқа да органдардан келген хаттардың мазмұны біздің жұмыс чатымызда ешқашан ашық таратылмайды.

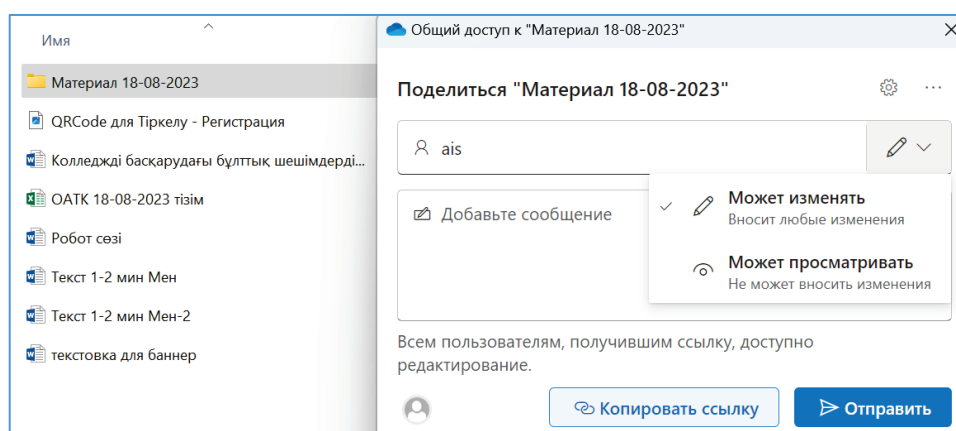
Диск көлемі 1 Тб болғандықтан бұл программаның оқытушылар мен студенттерге берері мол. Білім беру ресурстарын топтастырып ұсынуға, оқытушының жеке авторлық контентін жасауға, студенттердің практикалық және зерттеу жұмыстарын орналастыруға таптырмайтын мүмкіндік деп бағалар едік.

диск (D:) > OneDrive - Уральский колледж информационных технологий > ІТС Кіріс > Кіріс 2023 жыл > Қаңтар				
Имя	Состояние	Дата изменения	Тип	
510	☁ R	05.01.2023 16:47	Папка с файлами	
511	☁ R	05.01.2023 16:47	Папка с файлами	
512	☁ R	05.01.2023 16:47	Папка с файлами	
513	☁ R	05.01.2023 16:47	Папка с файлами	
514	☁ R	06.01.2023 14:52	Папка с файлами	
515	☁ R	06.01.2023 15:42	Папка с файлами	
516	☁ R	09.01.2023 08:48	Папка с файлами	
517	☁ R	09.01.2023 10:44	Папка с файлами	
518	☁ R	09.01.2023 14:57	Папка с файлами	
519	☑ R	09.01.2023 16:23	Папка с файлами	
520	☁ R	12.01.2023 11:46	Папка с файлами	

«ІТС Шығыс» қаптамасына директор және хатшы ғана қатынай алады. «ІТС Жалпы» қаптамасы ішкі құрылымға сай «Әдіскер», «ПЦК», «Конференция» тәрізді қаптамаларды қамтиды.

2) Outlook программасының көмегімен «oral@itc.edu.kz» поштамыз арқылы электрондық хат алмасу жүйеміз жолға қойылды. 2022 жылдың қазан айында ҚР Ұлттық қауіпсіздік комитеті БҚО бойынша Департаментінен «Ақпараттық қауіпсіздік» мәселелеріне қатысты арнайы хат түсті: мемлекеттік мекемелерде Mail.ru – пошта сервисін қолдануға болмайтыны ескертілді. Біз өз кезегімізде 2022 жылдың шілде айынан бастап қызметтік хат алмасу үшін Outlook программасында EDU.KZ - білім беру қызметін жүзеге асыратын Қазақстан Республикасы резиденттерінің ұйымдары үшін үшінші деңгейдегі домендік атауларды тіркейтін платформаға көшкенімізді хабарладық. Мәселеге осы тұрғыдан келгенде еліміз бойынша барлық білім беру мекемелері қазақстандық пошта серверлеріне жаппай көшуі тиіс деп санаймыз.

3) Word, Excel, Power Point программаларының ағымдық жұмыстарды орындауда локалды және онлайн нұсқаларының қатар жасауы теңдессіз мүмкіндіктердің бірі. Ең кең таралған Майкрософт өнімдері болғандықтан, бұл бағдарламалармен локалды түрде жұмыс жасау көпшілікке таныс. Ал онлайн режимде бір құжатпен бірнеше қолданушы бір сәтте немесе әрқайсысы өзіне қолайлы уақытта жұмыс жасаудың артықшылықтары көп. Мысалы, қазіргі күнде қандай да бір уақытта берілген тапсырма аясында біріккен уақытта топ Whatsarr-та уақытта топ ашады да, аралық жұмыс файлдарын біреулері өзара шектеусіз сала береді, екіншілері сәл өңдеп қайта салады. Нәтижесінде гаджеттердің жадына артық жүктеме түседі, командалық жұмыс ретсіз сипат алады. Колледж қызметкерлері өз кәсібімен қатар, заманға сай кеңселік жетілген нұсқада жұмыс жасауды меңгерсе еңбек нарығында еркін өз орнын табар мықты маманға айналады.

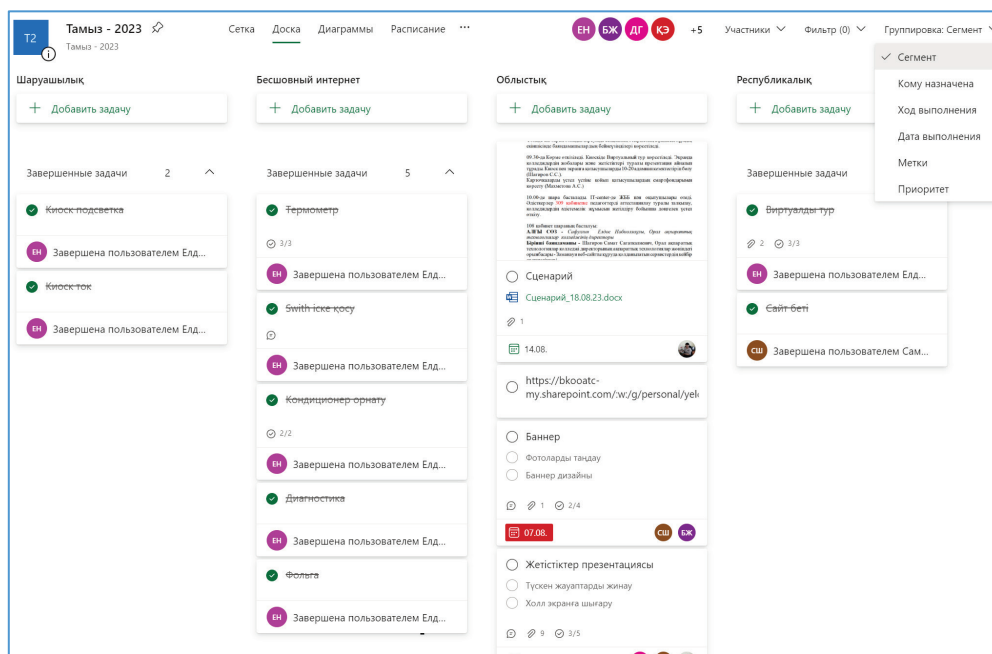

Құжаттарға, қаптамаларға жалпы қатынау құқын ашудың локалды және онлайн браузердегі нұсқадан ашу жолдары бар. Және олар «өзгерте алу» немесе тек «көре алу» мүмкіндіктерімен сілтеме жасай алады.

Орал ақпараттық технологиялар колледжінің ұжымы БҚО білім басқармасының басшысы А.Ә. Мыңбаеваның тапсырмасы бойынша осы бағыттағы жұмыстарымызды тарату үшін бірнеше мәрте оқыту семинарларын өткіздік:

- <https://youtu.be/LF3OUi4FO0M?si=6CcE61rtNPBXEOdJ>;
- <https://youtu.be/PAkZ8gwLB7U>;
- <https://youtu.be/7xQqk6Q8RQ>;
- https://youtu.be/l_QCc1UuQwA.

4) Planner программасы менеджер үшін аса қажетті құрал. Мекеме жұмысын жүйелі жүргізу үшін қалам мен қойын дәптер бүгінгі күнде аздық етеді. Басшы өз командасына тапсырмаларын түрлі сегменттерге, орындаушыларға, мерзімдерге, орындалу статустарына, басымдықтарға зейін қоя отырып сауатты цифрлық жолмен тарата білгені абзал. Нәтижесінде басшы да, қызметкерлер де мерзімі қойылған, орындалу уақыты тіркелетін, мобильді кестеде ұтымды жұмыс жасайды, еңбек өнімділіктері артады. Мысалы, осы 2023 жылдың облыстық және республикалық тамыз конференциясын өткізу шараларын реттеу үшін менің Planner-дегі жоспарым «Тамыз-2023» деп аталады және мұнда 7-29 тамыз аралығындағы істер тізімі орналасады. Жоспар жасалуы үшін алдымен атқарушылар тізімі жасақталады. Бұл ретте Эндрю Стивен Гроувтың «Өте өнімді менеджмент» кітабындағы «... жиналысқа сегіз адамнан артық қатысудың қажеті жоқ» - деген нұсқауын ескеруді жөн көремін. Мысалы менің бұл шарадағы жұмыс тобым өзімді қосқанда алты адамнан тұрады. Платформада жоспардың бейнеленуі Тор, Тақта, Диаграмма, Кесте режимдерін қолдайды. Біздің жағдайда педагогикалық қызметке ең жақыны – Тақта режимі тәрізді. Әрі қарай тақтада міндеттер тізімін топтастырудың сегменттер немесе орындаушылар бойынша деп аталатын тәсілдері қолайлы.

Әр іске орындалу белгісін қоюға, файлдарды қоюға, комментарийлер жазуға, ішкі міндеттерді тағайындауға болады. Жалпы интерфейс интуитивті меңгеріп кетуге болатындай жеңіл және ықшам жасалған.

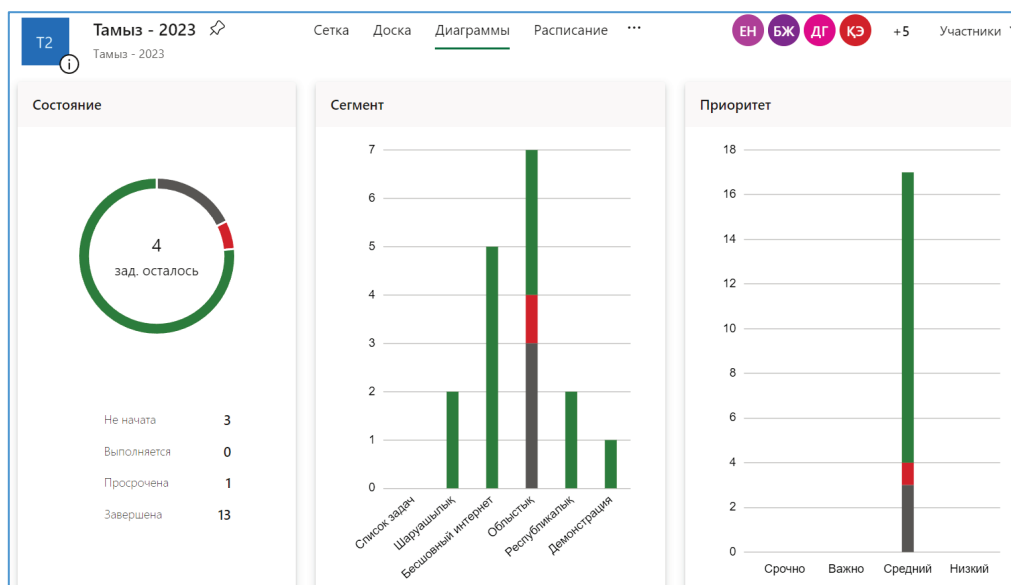
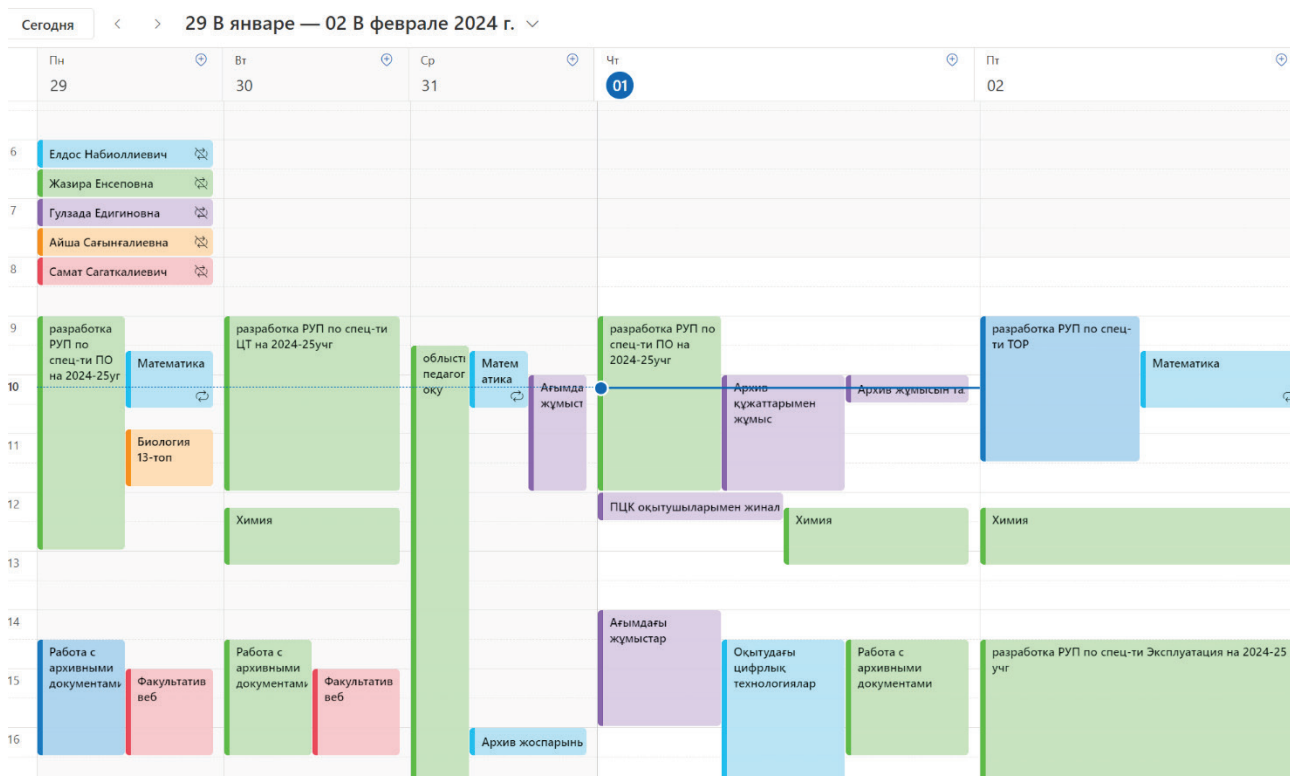

Диаграмма режимі істер тізімінің орындалу статистикасын көрнекі ұсынады. Талдау жасауға аса қолайлы. Сонымен қатар, орындаушылардың атқарған істерінің көлемдері де айқын көрінеді. Қызметкерлердің жұмысқа деген қатынастары, еңбек өнімділіктері туралы да белгілі қорытынды жасауға объективті көрсеткіштер жиналады. Эйзенхауер матрицасына сүйенсек әрдайым маңызды және шұғыл емес істерге көбірек зейіnderімізді шоғырландыруымыз қажет. Өкінішке орай біздің жүйеде әлі де еш регламентке сыймайтын шұғыл, аса шұғыл тапсырмалар кездесіп отырады. Және ондай тапсырмалар басты бағдарымыздан ауытқытып, еңбек өнімділіктерімізге кері әсерін тигізетіні де бар.

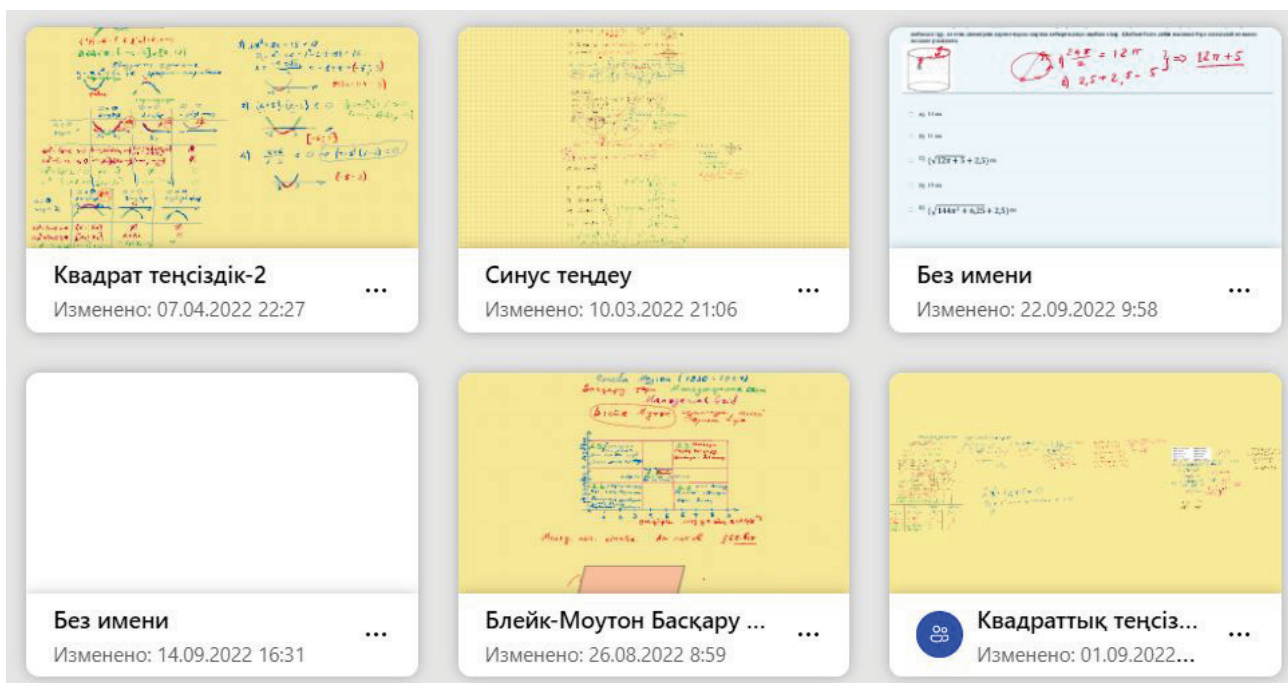
5) Календарь-Күнтізбе программасы әр педагогке баға жетпес мол мүмкіндіктерді сыйлайды деп есептеймін. Педагогтер қоғамы шығармашыл еңбек адамдары болғандықтан ба, нақты уақыттарын жоспарлау ісіне енжар қарайды? Үнемі қандай да бір істерге үлгере алмай жүреді. Көбіне жас буын өкілдерімен жұмыс жасағандары әсер етеді ме, өздері де тапсырмаларды орындауда дедлайнды сақтау дағдыларының осал екендіктерін байқатады? Әр ұстаз шебер болуға ұмтылады. Әйгілі жазушы Робин Шарма «Клуб 5 часов утра» кітабында Хас шебердің өмірлік 10 тактикасын талдап,

тоғызыншы ретпен апталық жоспарды атайды. 2023 жылдың қыркүйек айынан директор және төрт орынбасар арасында осындай күнтізбені іске қостым. Қазіргі уақытта қолданыс шеңберін кеңейтіп, тәрбие саласына және кадр бөліміне де енгіздім. Басшылар да қосымша жүктемесі бар, студенттерге сабақ жүргізеді. Сабақ кестелері, әкімшілік жұмыстары арасындағы қиылыстардан сақтанып, баланс орнатуда, жұмыс өнімділіктерінің артуына, ең бастысы қызмет сапасының көтерілуіне бізге пайдасы мол.

Жоғарыда аталған 7 бағдарламаны педагогикалық ғана емес, қазіргі заманның үлгісіндегі кез келген мекеме қызметкерлері меңгергендері жақсы. Себебі еңбек нарығында сұранысқа ие маман болғысы келетін әр адам халықаралық үлгідегі кеңсе қызметіне сай интерфейстерді меңгерсе кең профилде қызмет жасауға қабілетті болып шығады. Келесі бағдарламаны оқытушыларға кәсіби жағынан аса қажетті құрал деп айтар едім.

6) Whiteboard программасы онлайн тақтаның ең жетілген түрі. Аудиториядағы ұстаздың ең пәрменді құралы тақта мен бор болса, сол құралдың заманауи жетілген, бұлттық технологияға негізделген ең озат үлгісін меңгерген педагог көп ұтысқа шығар еді.

Аудиторияларда орналасқан тақталар, шектелген орында жұмыс жасау үшін дымқылдап шүберекпен жазуды сүрту, бор тозаңдарының киімдерімізді әп-сәтте жылтырататын машақаттары еске түссе, шеті мен шегі жоғы үлкен холст, түрлі-түсті қаламдар, масштабтау, ұзақ мерзімге сақтау мүмкіндіктері онлайн тақтаның артықшылықтарын әйгілейді. Бұл тақтаны тазартудың қажеті жоқ, студенттер мен оқытушылардың жазуларын қажет болса мәңгіге сақтап қоюға болады.

Жалпы алғанда бұлттық шешімдерді тиімді ұсынушы Microsoft өнімдерінің 30 шақты программаларының осындай бастапқы сегізі туралы өз тәжірибемізбен бөлістік. Педагог айына бір бағдарламамен танысқанның өзінде үш жыл ішінде үздіксіз дамуға қажетті маршрутын осы өнімдердің арасында құруға болады.

Сафуллин Елдос Набиоллиевич
Орал ақпараттық колледжінің директоры